

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

De. Nuderman 17. / dalsg. 59. 257.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET.

N:r 89 (664).

ONSDAGEN DEN 8 NOVEMBER 1899.

12:TE ÅRG.

<p>PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR: IDUN KR. 5:— IDUNS MODETIDN. MED PLAN- SCHER OCH HANDARB. ... > 5:— IDUNS MODETID. UTAN PL. > 3:—</p>	<p>UTGIFNINGSDAGAR: HVARJE ONSDAG OCH LÖRDAG. LÖSNUMMERPRIS: 8 ÖRE.</p>	<p>REDAKTÖR OCH UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3. REDAKTIONSSSEKR.: JOHAN NORDLING.</p>	<p>BYRÅ OCH EXPEDITION: KLARA S. KYRKO GATA 16, 1 TR. ÖPPEN KL. 10—5. ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46</p>	<p>KOMMISSIONÄRER ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALL- DELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR. STOCKHOLM, IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.</p>
---	---	---	--	--

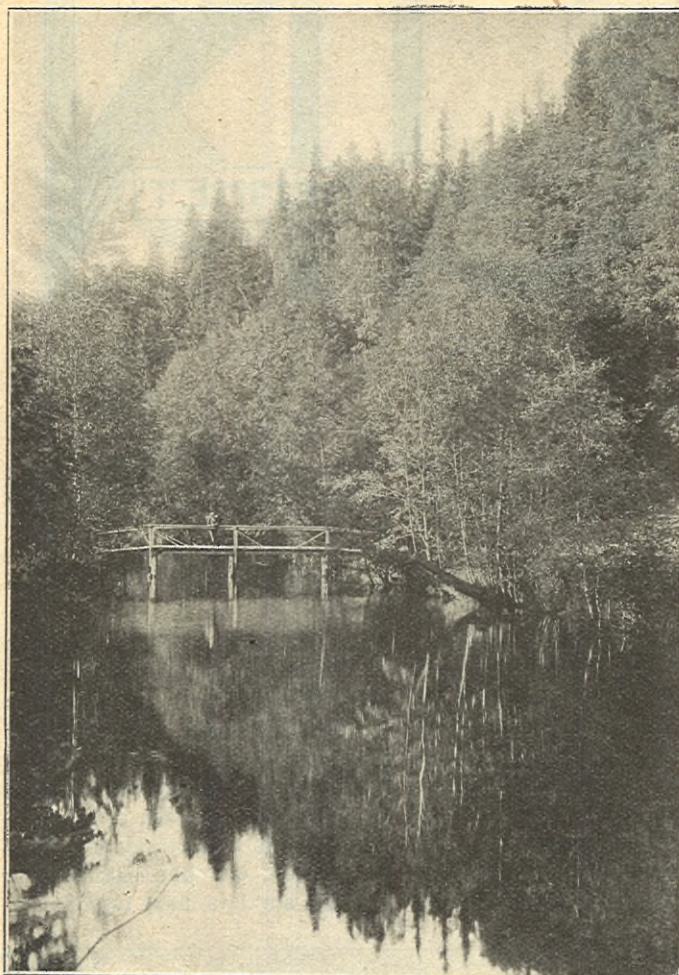
nes järnväg fanns icke på den tiden. Körsven i den första vagnen var en nu för länge sedan afiden musiker, direktör Carstensen på Uplands regemente. Han var en äkta konstnärssjäl — utom musikens konst odlade han ock med framgång målning i olja och akvarell — och hans veka, svärmiska sinne var i hög grad känsligt för naturens skönhet. Men hästkarl var han inte alls, ett sådant tortyrinstrument som piska skulle man säkert aldrig kunnat förmå honom att taga i sin hand, och han saknade för öfrigt all möjlighet att öfvertala sin lata häst att öka far-

I SÄTERS SKÖNA DAL.

DET VAR ICKE så alldeles i går, som jag besökte Sättersdalen för första gången; det är mer än tjugu år sedan. Men resans detaljer och det intryck, som den underbart sköna dalen gjorde på mig, stå ännu så klara och lifliga, som hade det varit i går.

Vi voro ett tämligen stort sällskap, som i två löfvagnar gjorde färdan dit från Hedemora, ty Södra Dalar-

I SÄTERDALEN.

ten, då han icke kunde smacka med läpparna, åtminstone inte så, att en lat verkhäst fäste minsta afseende därvid. När därför hans Brunte blef alldeles för sömnig i sin skridt, så vände C. sig artigt mot sin dam, lyfte på hatten och — C. var nämligen dansk till börd — anmodade henne på sitt »bløde» tungomål:

»Maa jeg bede Prostinden være saa go' og sige 'smack'!»

Så smackade prostinnan, och Brunte gick några steg i lufsande lunk, till dess han somnade af igen, då direktören, alltid lika ceremoniöst, ånyo begärde och erhöjll sin dams hjälp. Det gick inte fort på det sättet, och när vi kommo fram till dalen, stod solen tämligen lågt ned öfver den högstammiga granskogen vid Solfvarbo. Dalens nordvästra sida låg i djup skugga, men i midten ringlade sig den lilla ån än i små risslande forsar, tätt under tunga löfmassor, än flytande jämn och blank, än svällande ut till bredare sel, där vattenklöfver, säf och svärdsilja växte vid stränderna. På den branta, östra dalväggen klättrade björk och rönn, sälg och hägg upp för sluttningen, och inskärningar, som uppstått, då sjön Ljusterns aflopp ännu var ett mäktigt vatten, bildade nu förtjusande, af löfverk täckta nipor, mellan hvilka solblänk och skuggor drefvo en lustig och fager lek, allt eftersom trädskronorna vajade för den stilla aftonbrisen. Konvaljerna stodo doftande i täta klungor på de branta dalväggarna, och daldockans, gula blommor stucko runda och frodiga af i försommarens saftiga gräsmatta. Öfver dalens kant skytmade vi hjässan af Bispbergs klack med sina allvarliga granar på den malmrika grunden.

Vi gingo först upp till vattenfallet nedanför kvarnen, så ett stycke nedefter dalen och satte

oss därefter på en framskjutande nipa, från hvilken vi hade ett briljant perspektiv både uppåt och nedåt. Och där sutto vi länge, länge alldeles tysta, slukande med blickarna det härliga stycke natur, som bredde sig ut åt nordost, åt sydväst, rakt fram och under våra fötter, med välbehag insupande doften från det färska björklöfvet och de snöhvita konvaljerna.

Till slut stötte Carstensen mig i sidan och mumlade:

»Min bror! De' er en lumpen Natur! Ikke?»

Jag nickade tyst, ty jag förstod honom så väl. Han hade sökt efter ord för att gifva sin förtjusning luft, men han fann inga. Då kläckte han fram denna godmodiga hädelse för att reagera mot

rätt mödosam bestigning af dalväggarna, har man framför sig en jämn stor slätt. Reser man järnvägen fram, behöfver man ock ett öfvadt öga och en god iakttagelseförmåga för att kunna komma underfund med, hvar Sättersdalen finns, ty det är ej lätt att ana, att han ligger nedgräfd djupt nere i slätten, och i dess plan markeras han endast af ett slingrande band af löfskog och buskar.

I fråga om vegetationens saftiga yppighet — icke naturligtvis i fråga om trädens och buskarnas artrikedom — mäter sig Sättersdalen fullkomligt med Blekinges ådalar. De vyer vi här meddela äro valda med fin urskiljning och gifva en rätt god föreställning om dalens tjusande skönhet, men färgen, fågelsången, blomsterdoften, vattenfallets brus och vindens musik, när den stilla fläktar genom det yppiga grenverket — hvem kan väl gifva en föreställning om den stämning, som allt detta tillsammans skapar?

Dalen är föremål för Sättersbornas stolthet i lika hög grad som för deras kärlek, och det lärer dem till heder, att de vårda densamma med all pietet, utan att göra sådana ingrepp i detta naturens praktstycke, som skulle kunna störa det äkta intrycket. Den lilla staden, som ligger tätt ofvanför dalen, är ock med sina anspråkslösa hus, sina lummiga trädgårdar och planteringar samt sitt grönskande torg ett stycke idyll, som förtjänar att ses.

*

Jag har sett Sättersdalen många gånger, sedan jag gjorde mitt första besök, och så snart jag får anledning erinra mig denna idylliska vrå, slår det icke fel att jag

— längtar dit, längtar dit igen!

A. Lindahl foto.

GATA I STADEN SÄTER.

den skönhetsentusiasm och naturdyrkan, som höllo på att öfvervåldiga honom.

*

Sättersdalen har en fägring af alldeles egenartad art, beroende till stor del på den geologiska bildningen. Hela dalen är nämligen en nedskäring i marken, bildad af den å, som ormar sig fram genom dalbotten. Denna å kommer från sjön Ljustern strax ofvanför och leder dess öfverflödiga vatten till Dalälven, som här majestätisk och bred flyter fram genom Gustafs, Sätters, Skedvi och Husby socknars slättbygd. Jordmånen här är mycket lös, mestadels pinnmo, och urgrävningen har därför skett till betydligt djup. Ibland har vattnet stött på en granitklippa eller ett hårdare jordlager, och där tränger dalen ihop sig, ibland är dalgången bredare med väggarna i rundare konturer och lindrigare sluttning, lämnande rum för smala ängsmarker, genom hvilka ån glider fram i en nästan omärkligt stilla ström. Men öfver allt erbjuda sig vyer och partier af stor fägring och af rikt växlande kynne. Och hvar helst man än företager en

Sist jag var där, var det under omständigheter, som voro ägnade att skapa en helt annan stämning, än då jag såg den första gången. Det var nämligen i september 1897 under den stora fältmanövern i Dalarna. Det var krigets näst sista dag, kanonerna från Solfvarbo dundrade mot artilleriet vid Tingsvallen. Från Mårtensgård, Ljusterbro och den vid Dalälven liggande byn Ångarna hördes smattret af oupphörliga gevärssalvor, luften var full af hornsignaler, hästtramp, rop och skott, och vid Sätters station med sin kungliga äreport lågo en ambulansafdelning och en tropp infanteri, som vågat sig för långt fram och tagits till fånga.

Men nere i dalen hade några af krigskorrespondenterna ordnat ett improviserad middagsbord af sin sammanrafsade och enkla matsäck, och sedan vi stillat vår hunger och törst, förledde oss dalens skönhet att för en halftimme försumma striden och trupperörelserna, som vi dock voro ute för att i första hand referera. Det var en härlig dag. Frosten hade redan bitit i björkarnas och rönnarnas blad, så att de skiftade i guldgult och blod-

rödt, lingonen stodo på nipbranterna med högröda klasar, och genom de föregående dagarnas regn hade ån svällt upp, så att den forsade munter och strid, kyssande alarnas nedersta grenar. Luften var så genomskinlig och klar, som den endast kan vara en vacker höstdag, och när ibland en blå sky bredde ett töcken mellan solstrålarna och våra hufvuden, så var det icke en regnsky, utan ett snart försvinnande moln af krutrök, som drog fram öfver dalen. Den bjärta kontrasten mellan dalens stilla frid och krigsgnyet och skottväxlingen rundt omkring gjorde ett sällsamt tjusande intryck, och mer än en Stockholmstidnings referat af den dagens strider och vapenbrak slutade med ett stycke naturlyrik, som helt visst var alstradt under äkta och oförfalskad stämning.

SCÆVOLA.

VÅRA KVINNliga TELEGRAFISTER.

STOCKHOLM har i dessa dagar gästats af en af de kvinnliga telegrafisterna i landsorten utsedd deputation under anförande af fröken Sophie Bildt från Göteborg, hvilken till konungen öfverlämnat en petition om beredande af bättre löneförmåner för Sveriges kvinnliga telegrafister.

De deputerade, hvilka, förutom af fröken Bildt, bestodo af kvinnliga telegrafister från såväl norra som södra Sverige (Lilli Bergendahl, Göteborg, Hilma Ramberg, Landskrona, och Anna Boije, Ånge), rönte hos konungen det vänligaste mottagande, äfvensom hans löfte, att det behjärtansvärda önskemålet skulle tagas i öfvervägande af statsmakterna. Samma sympatiska mottagande kom deputationen till del vid dess uppvaktning hos excellensen Bostrom och hos finansministern, greve Wachtmeister.

De deputerade hafva också till telegrafstyrelsens chef, generaldirektör Storckenfeldt, aflämnat sin petition.

Vid ett besök, som fröken Bildt samtidigt aflade å Iduns byrå, utvecklade hon för oss de motiv, på hvilka den svenska kvinnliga telegrafikåren baserar sin ömmande värdjan, och de utgöra i sanning ett talande bevis för, huru ett stort antal intelligenta svenska kvinnor nödgas offra sin bästa arbetskraft för en ringa lön.

Först och främst påpekas i petitionen, huru prisen å lifsmedel under de senaste fem åren stigit med i genomsnitt 25 % och huru, som en nödvändig följd däraf, arbetslönerna inom en mängd yrken stegrats i förhållande därtill.

Vidare framhålles, huru en folkskollärarinna, t. ex. i Göteborg, i vanliga fall blir ordinarie efter två år med en årslön af 1,200 kr., hvar emot en telegrafist får gå som extra 15 å 18 år, innan hon blir ordinarie med en inkomst af 900 kr., hvarefter lönen ökas med 100 kr. hvar femte år, så att hon först efter 30 å 33 års tjänstgöring kommer upp i högsta lönegraden, 1,200 kr.

I petitionen framhålles därför som ett önskningsmål, att den första lönegraden ändras från 900 till 1,200, den andra från 1,000 till 1,450, den tredje från 1,100 till 1,700 och den fjärde från 1,200 till 1,700 kronor.

Huru starkt af behovet påkallad en löne-reglering för Sveriges kvinnliga telegrafister är, torde tillräckligt framgå af ofvanstående i största korthet framlagda exempel, och vi hoppas varmt, att de svenska kvinnorna därför, hvar och en i sin mån, ville låta sig angeläget vara att agitera för höjandet af dessa sina medsystrars tryckta ekonomiska ställning.

Afgörandet hvilar ju ytterst i riksdagens

händer, och det blefve därför till ej ringa gagn för den behjärtansvärda sakens lyckliga lösning, om hustrurna påverkade sina män, systrarna sina bröder o. s. v., så att riksdagens representanter genom den kvinnliga bevisföringens makt komme till full insikt om, huru mycket denna »kvinnofråga» i själfva verket betyder för vårt land.

DITA. ETT SOMMARMINNE UPPTECKNADT AF JOHAN JAKOB.

DITA satt i solskenet bredvid det blommande äppleträdet i sin ljusa bomullsklädnad, och jag låg i gräset bredvid henne.

»Hvad du är söt, Dita lilla,» anmärkte jag och tittade upp på hennes friska lilla ansikte, omgifvet af det ljusaste, berriga hår, jag någonsin sett. »I morgon reser jag, och sen träffas vi inte förrän i vinter, när du kommer in till stan på balerna.»

»Ah, Johan Jakob! Tänk, när jag kommer in på min första riktiga bal — det kanske blir hos landshöfdingens — o, hvad mitt hjärta skall slå. Men inte skall jag visa mig landtlig och blyg, må du tro, nej, jag ska' komma in i salen vid tant Theas sida med minen af en världsdam, blaserad och med halfslutna ögonlock, och se vådligt stram och stolt ut — så här —» och hennes rosiga ansikte antog ett skräckinjagande uttryck, fast leendet satt kvar i mungiporna. »Och så skall jag ha en solfjäder, som jag skall lära mig att använda af Siri — hon kan, du! Hon slår löjtnant Vide på axeln med solfjädersnålen och säger: 'Usch, hvad löjtnanten är retsam jämnt', och så ser hon på honom — så här.»

»Akta dig, Dita, om vinden vänder sig och tuppen gal.»

»Och så kanske du kommer fram till mig och säger: 'Kan jag hoppas på att vara igenkänd, min fröken?' 'Kandidat Pihlqvist, om jag minns rätt!' 'Frökens program är väl alldeles fulltecknat, annars kanske jag...?' O, hvad det blir roligt, du Johan Jakob, roligare än de dumma gamla gymnasistbalerna med saft och vatten och karameller! Så kommer jag naturligtvis att förlovfa mig.»

»Med hvem då?»
»Med en, som jag skall tycka gränslöst mycket om, och som gör allt, hvad jag ber honom om, en, som är rar och stilig och treflig och snäll.»

»Söta Dita,» inflickade jag blygsamt, »det där slår ju alltihop in på mig.»

»Kuggad, Johan Jakob! Inte vill jag ha dig! Du är ju bara student och inte mer än tjugu år. Om tio år har du avancerat till adjunkt hos en prost nästanstans borta på bondlandet, hvars äldsta dotter är bestämd till din äkta maka. Hon har slätstruket hår och milda blå ögon och är väl hemmastadd i »alla i ett hem förefallande göromål». Hon kommer att bjuda den goda pastor Pihlqvist på kakor, som hon själf har bakat. Du tycker om kakor, Johan Jakob! Du står inte emot, det vet jag!»

»Dita...»
»Nu slår gongongen till midda'n, skynda dig, nu springer jag ifrån dig!»

Och bort fladdrade Dita, min lilla söta Dita, i den ljusa bomullsklädnaden och skimrande lockiga håret.

Stackars Johan Jakob, som bara är tjugu år!

CHOPIN OCH KVINNORNA. NÅGRA ERINNINGAR MED ANLEDNING AF 50-ÅRS DAGEN AF HANS DÖD.

CHOPIN! Ett svall af toner strömmar emot oss vid klangen af detta namn. Våra sinnen omspinnas af månstrålar och stjärnglans, luften dallrar af melodier, på en gång ljufva och melankoliska som näktergalssång. Så ter sig den väsentliga innebörden i Chopins konstnärliga alstring, på samma gång den är en afspeglning af hans förnämt tillbakadragna, drömmande väsen, ett eko af det glädtiga och sorgmodiga hos folkkaraktären i det land, där hans vagga stod. En djup mollstämning skuggar hans tondikter, liksom den lade sin skugga öfver hans väsen. Var det

underligt, att han därmed eröfrade kvinnornas hjärtan, att de älskade denna sorgbundna musiks trollmakt, som tvang dem att växelvis gråta och skratta?

Redan i sina tidigaste lefnadsår erfor den genialiske gossen välsignelsen af kvinnlig ömhet och omsorg. Hans moder, Justine, född Krzyzanowska, en from, temperamentsfull och älsklig kvinna, af hvilken han ärft sitt musikaliska snille, höll innerligt af honom, likaså hans tre, rikt begåfvade systrar, och han återgäldade deras ömhet af hela sitt hjärta. Isynnerhet hyllade han sig varmt till modern, för hvilken han omsorgsfullt undanhöll allt, som kunde bedröfva henne, och sedan de blifvit skilda åt, skref han till henne endast glada bref. Redan som åttaårig gosse uppträdde han på en välgörenhetskonsert, vid hvilken han tillvann sig stort bifall, och från den stunden blef han en gunstling hos aristokratien, hvilken drog in honom i sin krets. Hos furstarne Czartoryski, Czetwertinski, Sapieha m. fl. gick han ut och in som en medlem af familjen, ofta blef han äfven bjuden till hofs hos storfurst Konstantin, hvars gemål var mycket musikalisk. De högadliga damerna skämde bort den vackre, lille konstnären, och det var i deras sällskap han lärde sig de fina umgängesformerna och utvecklade sin böjelse för måttfull skönhet och lyx.

Ofta vistades han äfven på furst Radziwills gods och umgicks där rätt förtroligt med furstens båda döttrar, de förtjusande prinsessorna Elisa och Wanda. Den förre ritade flere gånger hans porträtt, den senare var en så förtäfflig klaverspelerska, att Chopin gärna skulle velat vara hennes lärare »för att få rättighet att placera hennes täcka fingrar på tangenterna.»

Den musikaliska furstinnan, för hvilken han dagligen måste spela sin f-moll-polonäs, ägnade han sin tacksamma vördnad.

År 1830 kom den berömda sångerskan Henriette Sonntag till Warschau och fylldes af beundran öfver den unge Chopins spel. Han i sin tur hänrycktes af hennes sängkonst och infann sig ofta i hennes salong för att höra henne sjunga. Här lärde han känna Konstantia Gladkowska, den unga flickan, som blef det första föremålet för hans hjärtas eldiga dyrkan. Den vackra unga damen lät utbildta sig till sångerska, och han hade ofta mött henne, då hon begaf sig till konservatoriet, eller omärkligt följt henne, då hon gick i kyrkan. Han tillbad henne, och hvarje natt hägrade hon för honom i hans drömmar, men han hade ännu aldrig vågat tilltala henne. Hur häftigt slog ej nu hans hjärta, då han stod öga mot öga med henne i Henriette Sonntags salong! Hon blef af sin lärare införd till den firade sångerskan och erhöi af henne några råd. Sedan Chopin växlat några ord med den unga flickan, byttes hans blyga kärlek i flammande lidelse. Men han dolde den sorgfälligt för allas ögon, endast till sin ungdomsvän, Titus Wozniechowski, skref han, att han »kanske till sin olycka funnit sitt ideal»; denne hans ungdomsvän blef allt framgent hans förtrogna i han växande böjelse för Konstantia, hvilken ej var likgiltig för den unge konstnärens eldiga hyllning. Efter afslutade studier uppträdde hon på operan i Warschau; liksom förhäxad satt Chopin i salongen och efter föreställningens slut sprang han genom gatorna »i ett tillstånd af salig själsfrånvaro». Hans kärlek till henne bildar underströmmen i alla hans tonskapelser från denna tid; med Konstantia i sina tankar skref han en af sina graciösa valser och adagiot i sin f-moll-konsert. Långe uppsköt Chopin att företaga den italienska resa, som hans lärare tillrådt ho-

nom; slutligen måste den dock ske. Konstantia medverkade vid hans afskedskonsert; hon såg »förtrollande» ut i sin hvita klädning och med en ros instucken i de mörka hårmassorna. Den 2 november 1830 ägde hans afresa rum, efter en högtidlig afskedsfest, som hans vänner föranstaltat till hans ära. Men nu greps han af en aning, att han aldrig mer skulle återse Warschau och Konstantia, en aning, som också gick i fullbordan.

Under sina färder i främmande land voro hans tankar städse hos den älskade. »Säg henne,» skref han till sin vän, »att jag, så länge mitt hjärta klappar, ej skall upphöra att tillbedja henne. Säg henne, att när jag är död, skall mitt stoft strös under hennes fötter. Men allt detta är blott en ringa del af hvad jag kunde önska, att du sade henne för min räkning.» Så exalteradt kan endast ungdomen i sin första stormande passion uttrycka sig!

Emellertid hade Chopin ej rest till Italien, utan efter ett längre uppehåll i Wien styrt kosan till Paris, hvarest han mot sin förmodan kom att bli bofast för alltid. I den stora stadens vimlande och enerverande lif bleknade så småningom bilden af den älskade i det fjärran Polen; det oakadt greps han dock af den häftigaste smärta, då han erfor, att Konstantia år 1832 hade ingått äktenskap med en köpman i Warschau.

Stackars Chopin! Åran blef hans i rikt mått, äfven mången skön kvinnas ömma hyllning, men aldrig den lugna lyckan att äga en omhuldande och älskande hustru.

De konserter, som den unge virtuosen efter sin ankomst till Paris föranstaltade, tillvunno sig med ens det lifligaste intresse såväl af konstnärkretsarne som af den förnäma världen. De af hans landsmän, som vistades i Paris, skyndade att uppsöka honom och inbjuda honom i sina hem. Med den största otvungenhet umgicks han hos furstarne Czartoryski, Lubowirski, grefvinnorna Plater och Potocka, baronessan Bronicka och andra förnäma damer. Där spelade han sina sköna nocturner och polonäser, där dansade de graciösa fruarna och deras döttrar efter hans valser och mazurkor, och där konverserade han på sitt egendomliga, snillrika sätt. De aristokratiska damerna täflade om att bli hans lärjungar och betraktade hans spel som något öfvernaturligt. Det berättas, att furstinnan Czartoryska en gång knäföll för honom under intrycket af hans hjärtgripande spel, att grefvinnan Plater vid ett tillfälle gjorde honom sin kärleksförklaring, och att en af hans lärjungar dog för hans skull.

Den vackra grefvinnan Delphine Potockas röst och behagfulla väsen utöfvade en oemotståndlig tjusning på den lätt hänförde konstnären; han tillägnade henne sin andra f-mollkonsert, hvars adagio tillhör hans poesirikaste skapelser.

Han greps nu af en allvarlig höjelse för den unga grefvinnan Maria Wodzinska, hvilken han redan känt som barn. Hennes bröder hade uppfostrats i hans faders pensionat, och under ferierna blef den unge Chopin ofta bjuden till Wodzinskis gods. Nu återsåg han den till en underskön kvinna uppvuxna Maria hos hennes onkel i Dresden. Alla hennes samtida ägde ej ord nog för att uttrycka sin beundran öfver hennes ädelt formade anletsdrag med den matta hyn, det mörka håret och de strålande svarta ögonen. På Chopin gjorde hon ett outplånligt intryck, och hon kom hjärtligt sin barndomsvän till mötes.

(Forts.)

Lützens koral.

„Verzage nicht, du Häuflein klein!“

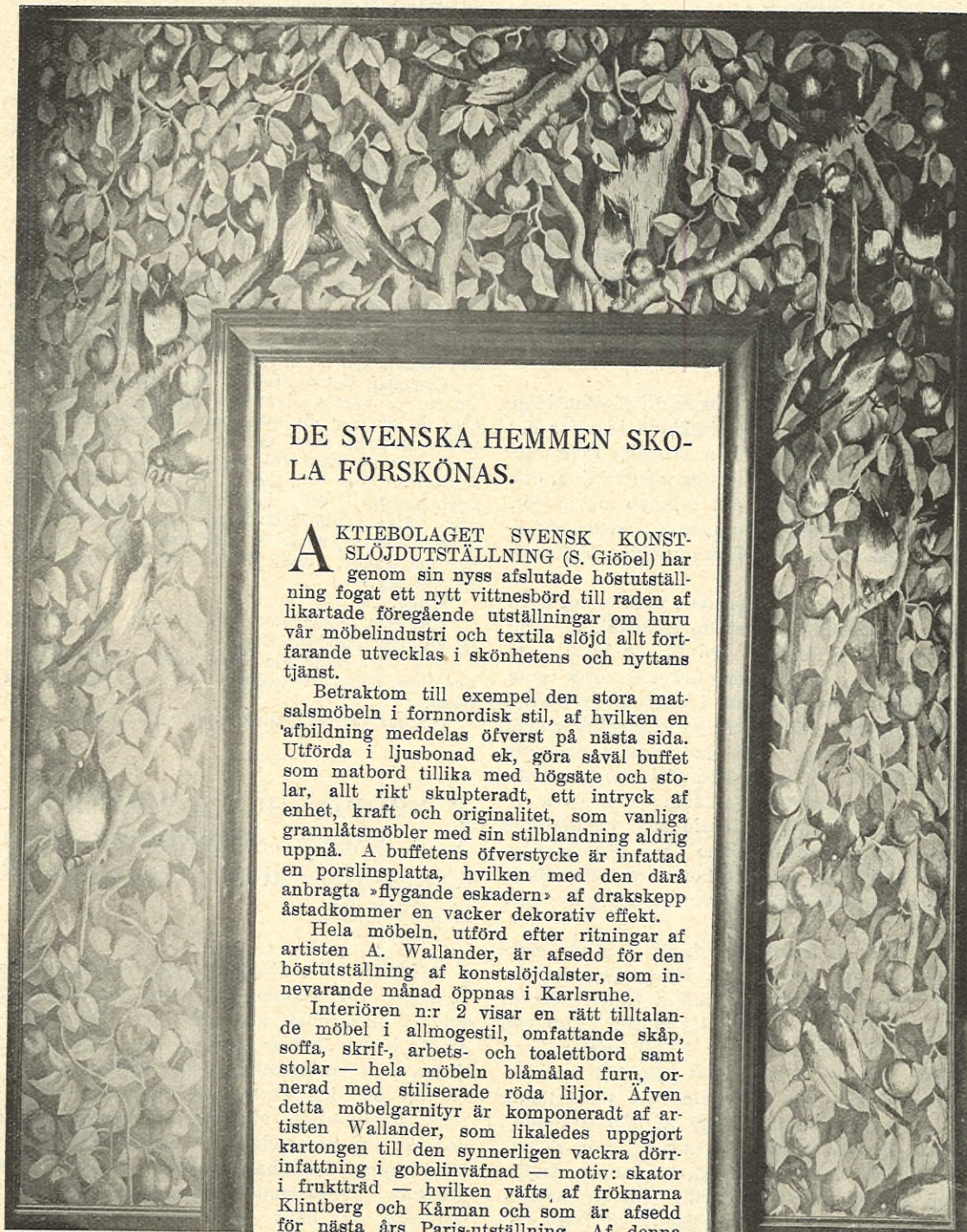
Så än en sång hörs ljuda,
då nejderna fring Schwedenstein
i höstens dräkt sig skruda.
Den vill, när öfver Lützens slätt
novemberdimmor falla,
deß hjältes död hos senfödd ätt
för minnet återfalla.

Du gamla, mäktiga koral,
du genljud från de tider,
då Luthers frihetsideal
sig bröt en väg i strider,
hans folk du minner än därom,
hur till hans verks fullbordan,
när det stod hotadt, fordom kom
en höfviitsman från nordan.

Gläds, Sverige, att ditt bästa blod
på världens slagfält flutit
och vattnat tegar, som ditt mod
åt mänskligheten brutit!
Om hotfullt skum ibland sig ter
den dag, dit du har hunnit,
ej glöm, att under ditt baner
har ljuset segrar vunnit!

„Förfäras ej, du lilla hop!“
Efsom i tider gamla
fan ännu detta lösenrop
vårt folk i nöden samla.
Om mörka skiften falla på,
vill än en gång koralen
som fordom mana oss att gå
till strids för idealen.

E. H. Söderberg.

DE SVENSKA HEMMEN SKOLA FÖRSKÖNAS.

AKTIEBOLAGET SVENSK KONSTSLÖJDUTSTÄLLNING (S. Giöbel) har genom sin nyss afslutade höstutställning fogat ett nytt vittnesbörd till raden af likartade föregående utställningar om huru vår möbelindustri och textila slöjd allt fortfarande utvecklas i skönhetens och nyttans tjänst.

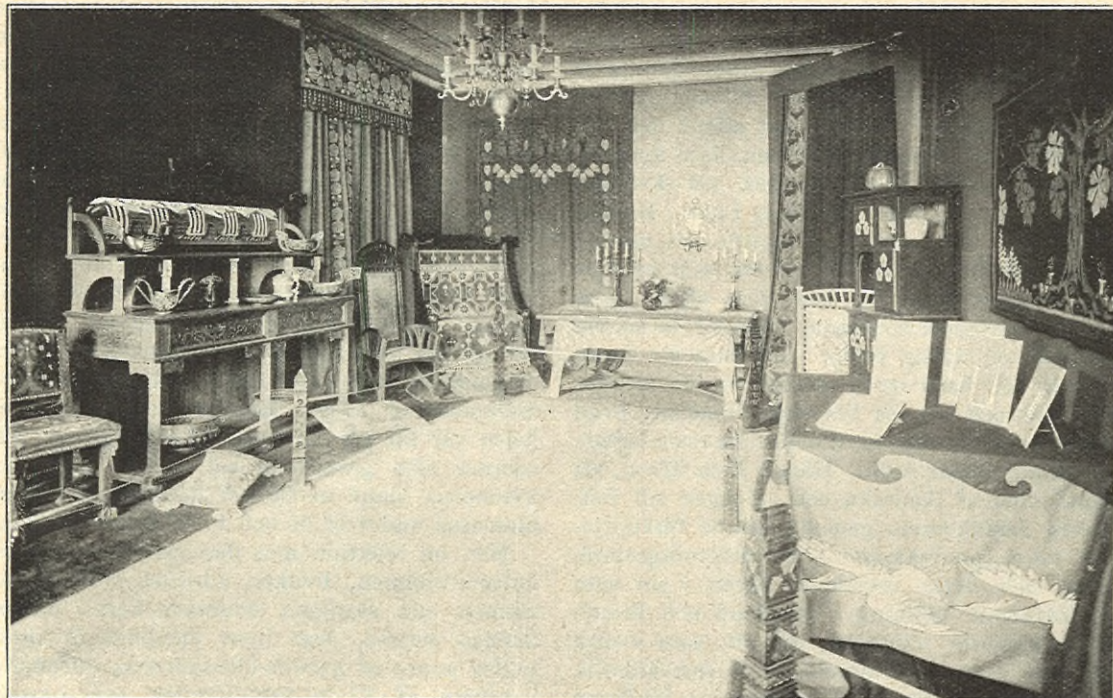
Betraktom till exempel den stora matsalsmöbeln i fornnordisk stil, af hvilken en afbildning meddelas öfverst på nästa sida. Utförda i ljusbonad ek, göra såväl buffet som matbord tillika med högsäte och stolar, allt rikt skulpteradt, ett intryck af enhet, kraft och originalitet, som vanliga grannlätsmöbler med sin stillblandning aldrig uppnå. A buffetens öfverstycke är infattad en porslinsplatta, hvilken med den därå anbragta »flygande eskadern» af drakskepp åstadkommer en vacker dekorativ effekt.

Hela möbeln, utförd efter ritningar af artisten A. Wallander, är afsedd för den höstutställning af konstslöjdalster, som innevarande månad öppnas i Karlsruhe.

Interiören n:r 2 visar en rätt tilltalande möbel i allmogestil, omfattande skåp, soffa, skrif-, arbets- och toalettbord samt stolar — hela möbeln blåmålad furu, ornerad med stiliserade röda liljor. Äfven detta möbelgarnityr är komponeradt af artisten Wallander, som likaledes uppgjort kartongen till den synnerligen vackra dörrinfattning i gobelinväfnad — motiv: skator i fruktträd — hvilken väfts, af fröknarna Klintberg och Kärman och som är afsedd för nästa års Paris-utställning. Af denna gobelin utgör denna artikels infattning en afbildning.

A. Blomberg foto.

GOBELIN AF A. WALLANDER.

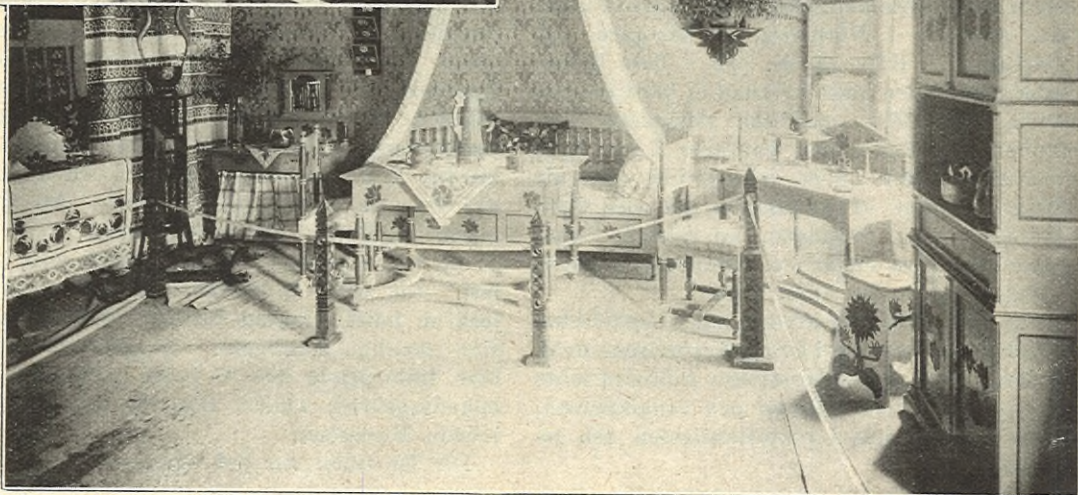
finansminister och kvarstod i denna befattning till slutet af september 1874.

Bland de författningar, hvilka han såsom finansminister kontraserade, må nämnas ny mellanrikslag, ny myntlag, förändrad författning för enskilda banker med rätt för dem att utgifva egna banksedlar samt kungörelsen om tackjärnstiondets upphäfvande. Med sistnämnda lag fullbordade Wærn ett långvarigt arbete till bergsbrukets fromma, för hvilket han belönades med Järnkontorets stora medalj i guld.

Efter afgången från statsrådsämbetet utnämndes Wærn till t. f. president i kommerskollegium, hvilken plats han lämnade 1891.

Hvad den textila industrien vidkommer var den å utställningen representerad af ett betydligt antal stilsköna alster i form af portiärer i olika färger och med förtjusande frukt- och blomstermotiv, gardiner, dukar och en mångfald af soff- och hvilkuddar i de mest skilda mönster och af olika material. Bland dukarne väckte särskildt en bordduk af röd boj med motiv af stiliserade, flygande hägrar, aftecknande sig mot en blå bård af stiliserade vågor, de besökandes lifliga uppmärksamhet. Denna duk är synlig till höger i ekmöbelsrummet.

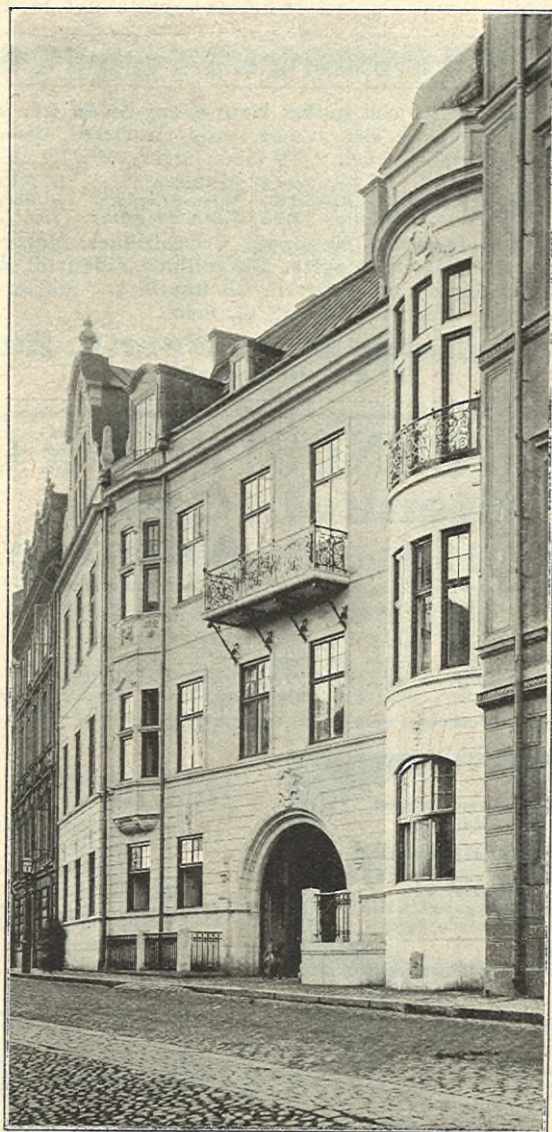
Aktiebolaget Svensk Konstslöjd, som numera står helt och hållet under artisten A. Wallanders konstnärliga ledning, inflyttar nästkommande april i en ny och större lokal i huset n:r 3 vid Norrmalmstorg.

A. Blomberg foto.

FRÅN AKTIEBOL. SVENSK KONSTSLÖJDUTSTÄLLNINGS HÖSTUTSTÄLLNING.

VÅRA ILLUSTRATIONER.

A. Blomberg foto.

BÄCKSTRÖMSKA PALATSET VID V. TRÄDGÅRDSGATAN.

ETT NYTT PRIVATPALATS I HUFVUDSTADEN.

Från Stockholms sedan gammalt mest aristokratiska gata, Västra Trädgårdsgatan, meddelar Idun i dag exteriören af ett nyrestaurerat f. d. adelspalats. Det är det gamla, förut den greffliga ätten Brahe tillhöriga huset framför Landtmäteribackens öfre mynning, som nu af slottsarkitekten Fredr. Lilljekvist iklädts den vackra arkitektoniska dräkt, vår illustration anger. Stilen är, som synes, till sin väsentliga del barocken, med anslutning till svenska motiv. Portalens ram och fönsterinfattningarna samt den lilla karnappen äro af kalksten från Gössäter, för öfrigt äro fasadytorna öfverdragna med puts i ljus färgton.

Den stilfulla byggnadens ägare är den kände grosshandlaren, fabrikör J. Bäckström härstädes.

*

C. F. WÆRN, f. d. tillförordnade presidenten och f. d. statsrådet, afled här om dagen å sin egendom Baldernäs i Dalsland i den höga åldern af nära 81 år.

Carl Fredrik Wærn, son till riksdagsmannen och bruksägaren C. F. Wærn, föddes i Göteborg den 15 januari 1819. Efter att hafva genomgått den s. k. Hillska skolan å Barnängen invid Stockholm och studerat vid sachsiska bergsakademien i Freiberg, ingick W. 1840 på sin faders kontor, förvärfvade 1844 borgarrätt i Göteborg och blef efter faderns död 1858 chef för firman C. F. Wærn. Bland hans affärsföretag må anmärkas, att han var Sveriges förste importör i stort af konstgjorda gödningsämnen, och att han (1857) anlade den första svenska fabrik för tillverkning af sådana.

Samtidigt härmed var han en nitisk och intresserad riksdagsman, och bland de många af honom väckta motioner, som ledde till resultat, må nämnas förslag om utvidgande af judarnes medborgerliga rättigheter samt om ny mellanrikslag.

Känd som en stor arbetskraft och en framstående teoretisk och praktisk kännare af vårt lands ekonomiska förhållanden, inkallades Wærn den 3 juni 1870 i den Adlercreutzska ministären såsom

Han var gift med grefvinnan Augusta Lagerberg och har med henne fem barn, däraf tre söner och två döttrar.

PRESIDENTEN C. F. WÆRN.

KVINNOFRÅGAN OCH KULTURSTRÖMNINGARNA. ETT BIDRAG TILL KVINNOEMANCIPATIONENS HISTORIA. AF I. A. DAVIDSSON.

PORTS. FRÅN FÖREG. N:R.

MEN DET VAR ej blott bland adeln och de högre klasserna, som kvinnans anseende höjdes under medeltiden, äfven bland de lägre klasserna gjorde sig kvinnoemancipationens idéer gällande med en intensitet, som de knappast i våra dagar uppnått. Kvinnan blef under medeltiden i det närmaste likställd med mannen. Inom olika yrken och skrän fingo kvinnor tillträde som arbeterskor, ja, äfven som själfständiga utförfvare af samma yrken. Likt männen kunde de blifva antagna till lärlingar, gesäller och mästare inom skrän. Sålunda funnos under medeltiden kvinnliga buntmakare i Frankfurt och i de flesta schlesiska städer, bagare i städerna vid mellersta Rhen, gördelmakare i Köln och Strassburg, sadelmakare i Bremen, klädestillverkare i Frankfurt, garfvare i Nürnberg, gulddragare och guldslagare i Köln m. m. Ja, i flere länder under medeltiden hade kvinnan ej blott samma sociala utan äfven politiska rättigheter som mannen. I Anjou och Touraine t. ex. ägde kvinnorna i det 14:de århundradet rätt att deltaga i valet af kandidater till »les états généraux» eller riksdagen, en rättighet, som kvinnorna i våra dagar med undantag af några få stater i Amerika ännu sakna.

Men det inträdde äfven under medeltiden inom kort en reaktion i kvinnofrigörelsens sträfvan. Den grekisk-romerska kulturen lefde åter upp med humanismen och renaissancen, hvilka kulminerade i protestantismen och reformationen.

Kvinnorna blefvo nu åter på alla områden tillbakaträngda. Lutheranismen, som gent emot den katolska kyrkans framhållande af traditionen särskildt betonade bibelns auktoritet, var i själfva verket afvot stämd mot den medeltida kvinnoemancipationen. Likt aposteln Paulus framhöll äfven Luther, att kvinnan borde vara mannen underdånig i allt. Hennes enda kall vore att vara hustru och moder; hvart och ett utåtvändt arbete och intresse vore naturstridigt, ty hon vore af en lägre natur än mannen och skulle endast vara honom en god och nyttig hjälp. Att vara sin mans hustru och hans barns moder, se där hennes lifs mål och hennes lifs enda innehåll; hvad därutöfver var, det var af ondo! Så resonerade protestantismens män. Härtill kom äfven, att upptäckten af Amerika och sjövägen till Ost-Indien åstadkommo genomgripande förändringar inom produktions- och afsättningsområdena, och detta invercade äfven i sin mån på kvinnans ställning. Tyskland och Frankrike upphörde nämligen nu att vara centra för den europeiska handeln och samfärdseln, och i stället trädde de romanska länderna Spanien och Portugal. Härigenom råkade de tyska och franska näringarna och handeln i lägerfall, och följden här af blef, att borgarståndet, för att skydda sig mot en obehaglig konkurrens, uppreste allt högre skrankor för inträde i de respektive skräna och slutligen utdrefvo de kvinnliga arbetarne. Att kvinnornas ställning härigenom under 16:de och 17:de århundradena var synnerligen svår, inses lätt. De, som ej trädde i äktenskap, måste föra en halft föraktad tillvaro, underhållna af sina manliga släktingar. De gifta kvinnorna åter tillbringade sitt lif i den strängaste tillbakadragenhet, skilda från konsten och de idéella intressena.

Då för tiden var det nämligen ej blott de

dagliga hushållsbestyren, som en hustru måste sköta och öfvervaka utan därtjämte äfven en massa andra, från hvilka en husmoder i våra dagar är fullständigt befriad genom utvecklingen af den moderna industrien. Den tiden måste hon spinna, väfva och bleka, koka såpa, stöpa ljus och brygga öl samt själf tillverka kläder och linne. Från tidigt på morgonen till sent på aftonen måste hon vara på sin post, och endast med tillhjälp af döttrarna eller kvinnliga släktingar blef det henne möjligt att uppfylla sina plikter i hemmet. Någon tid till att läsa och odla sina intellektuella förmågheter blef naturligtvis under sådana förhållanden ej öfrigt. Hennes enda vederkvickelse var att gå i kyrkan på söndagarne. På samma sätt gestaltade sig äfven lifvet för kvinnorna bland adeln och de högre samhällsklasserna under 16:de och 17:de århundradena.

Men en reaktion mot den grekisk-romerska kulturströmmen, hvilken inleddes med humanismen och slutligen domnade bort i denna äckliga rörelse, som inom ästetiken är känd under namn af pseudo-klassiciteten, inträffade i början af 18:de århundradet, och liksom förra gången utgick denna reaktion, särskildt inom kvinnofrigörelsens område, från England, där den store engelske filosofen Locke framträdde som målsman för den germanska individualismen. Det var förnämligast denne filosofers idéer, som i Frankrike utvecklades och populariserades af en Voltaire och Rousseau och medförde de genomgripande förändringarna på det sociala området, hvilka slutligen koncentrerades i detta storartade, men hemska drama, som vi alla ju känna till under namn af »Franska revolutionen».

Frihet, jämlikhet och broderskap ljödo öfver hela Europa som fältrop på alla områden. Hvad under då, om äfven kvinnorna nu åter höjde sina rop på frihet och jämlikhet med

Soulard-Siden

85 öre till kr. 3:85 pr meter

i nyaste mönster och färger

äfvansom svart, hvitt och kulört Henneberg-Siden från 65 öre till kr. 16:45 pr meter — slät, randig, rutig, fasonerad, damast m. m. (cirka 240 olika kvalitéer och 2,000 olika färger, mönster m. m.).

Siden-Damast	fr. 90 öre—16,45	Bal-Siden	fr. 65 öre—16,45
Siden-Bastkläd. pr robe	kr. 12,30—58,80	Siden-Grenadin	90 öre—8,65
Siden-Foulard, tryckt	85 öre—3,85	Siden-Bengalin	kr. 1,75—8,35

pr mtr. Siden-Armures, Monopols, Cristalliques, Moire antique, Duchesse, Princesse, Moscovite, Marcellines, siden till täcken och flaggor m. m. porto- och tullfritt till hemmet. Profver och katalog omgående. — Dubbelt porto till Schweiz.

G. Hennebergs Siden-Fabrik, Zürich.
(K. & K. Hofleverantör.)

Sparkasseräkning

Räntegodtgörelse 5 proc.

I landsorten boende torde hänvända sig direkt till banken.

Aktiebolaget

Stockholms Diskontobank

Hufvudkontor:

1 Regeringsgatan 1

Afdelningskontor: HÖTORGET 8.

Fru Örn's Atelier

för Damtoiletten,
19 Tunnelg.
Stockholm.

rekommenderas i benägen åtanke. Välskänd elegant snitt till moderata priser. Finaste rekommendationer öfver hela landet. Förfrågningar besvaras omgående. 2

Aktiebolaget

Sundsvalls Handelsbank,

Gustaf Adolfs Torg n:r 14,

godtgör å sparkasseräkning 5%.
Å hvarje bok kan lyftas intill kr. 1,000 i månaden utan särskild uppsägning.

När det blir kyligt

smakar en god kopp kaffe bättre än eljest, synnerligast om Edert kaffe är blandadt med Stockholms Kaffe-Aktiebolags berömda Intubikaffe, som af de mest framstående professorer och läkare erkännes att som tillsats göra kaffet hälsosamt, billigt, drygt och välsmakande, och skyddar man sig äfven därigenom mot kaffe-förgiftning, som uppstår vid bruk af kaffe enbart. Detta Intubikaffe säljes i hvarje välordnad speceri- och diversehandel i paketer à 25 och à 10 öre, men bör man akta sig för alla värdelösa efterapningar, som gå under namn af äkta, prima eller andra benämningar, hvarför man bör efterse att å hvarje paket är tryckt firmans namn, Stockholms Kaffe-Aktiebolag, samt dess fabriksmärke med ordet »Patent», ty endast dessa äro verkligt äkta och garanterade att innehålla den hälsosammaste och bästa kaffetillsättning.

Crème de Cholepalmine,
utmärkt hudmedel mot köld,

säljes i tuber à 30 öre och 1 krona hos Herrar Speceri-, Färg- och Parfymhandlande m. fi. samt å Apoteken.

Bankaktiebolaget
Stockholm—Öfre Norrland,

Drottninggatan 6.

Hushållräkning 5%.
Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

FÖRVARINGSFACK

uthyras af

AKTIEBOLAGET

STOCKHOLMS HANDELSBANK

8 Arsenalsgatan 8.

JOH. LUNDSTRÖM & C:o.

Stenkol, Cokes,

1:a maskinkrossad Anthracit,

bästa bränsle för illuminationskaminer och värmeneccessärer.

Carré-Briketter

för kokspisar, kakelugnar, strykugnar m. m.

Allm. tel. 22 88. Kontor: 22 Skeppsbron 22. Rikstelefon 427.
Allm. tel. 60 19. Försäljning: 5 Strandvägen 5. Rikstelefon 22 20.
Allm. tel. 61 98. Filial: 1 Farmmästaregatan 1. Rikstelefon 20 12.

C. E. Lagerström
Stockholm

Frejamagasinet

Sybehörs- och Modeaffär.

Specialitet:
Garneringsartiklar
till klädningar o. kappor.

Väfskola i Örebro.

Grundlig undervisning i uppsättning af alla för ett hem lämpliga väfnader i vanlig väfstol från 4 till 10 skaft, skänkska allmogeväfnader, damast m. m.
Nina v. Engeström.

För husmödrar att beakta!

1:ma Gollands sockersaltadt färkött i 1/4 tr om 25 kg. till 20 kr., franko Stockholm mot försökslikvid eller efterkrav hos

Emil Krokstedt,

(G. 90876)

När, Gotland.

Högstedt & C:o

32 Regeringsgatan 32

— Stockholm —

Specialitet:

Bordeaux- &

Bourgogne-viner

Billiga priser.

Sydsvenska

Kredit-Aktie-Bolaget,

Stockholm, Fredsgatan 24.

(Fonder kr. 4,215,000)

Deposition 5%

Kapitalräkning 5%

Sparkasseräkning 5%

Upp- & Afskrifning 3%

Prenumerera på 'Idun'

männerna. Och de fingo denna frihet. De blefvo åter likställda med männen. I Frankrike hade redan i början af 18:de århundradet kvinnorna fått tillträde till litteraturen och konsten, och, som de flesta torde veta, utövade de af kvinnor ledda »litterära salongerna» i Paris på sjuttonhundratalets midt och senare skede ett inflytande på tidens kulturströmningar, som ännu i våra dagar ej blifvit fullt uppskattadt. Kvinnorna deltog åter med männen som jämlikar i studier och intellektuella förströelser, och härunder utvecklade sig en rad snillrika, kraftfulla kvinnokarakterer, som ej gäfvos de antika hetärerna efter i skönhet och intelligens.

(Forts.)

SKANDINAVIENS ERKÄNDT FÖRNÄMSTA MODEBLAD ÄR IDUNS MODETIDNING, som för helt är kostar endast 5 kr. för planschupplagan, 3 kr. för den vanliga upplagan. Prenumerera på prof från det nya kvartalet!

REFLEXIONER MED ANLEDNING AF AVES UPPSATS »FRITT VIVRE» I IDUN N:R 80.

JAG KAN ICKE ANNAT än intressera mig för den unga flickan, som ville se och erfara något utanför det, såsom man finner af framställningen, mycket tränga hemmet. Icke heller förefaller det underligt, om hon kände en obestämd längtan att träffa någon mera sympatisk man än de båda ungherrar, hvilka hennes föräldrar ansågo

henne böra »sträfvä efter» — föga tilltalande tyckes det mig vara, att se moder och dotter i samråd lägga an på »eftersträfvansvärda ungherrar». Då tycker jag bättre om folkvisans moder, som sjunger:

»Spinn, spinn, dotter min!
I morgon kommer friarn din.
Och dottern spann,
och tåren rann,
men aldrig kom den friarn fram.»

Nå ja, det var ju sorgligt, att han aldrig kom, men under tiden kunde ju dottern drömma om sagoprinsen eller idealen, som hon väntade. Nu står världen mera öppen för den unga flickan. Hvarför skulle hon icke begagna sig af sin frihet?

Men vi återgå till vår unga flicka. Då hon gått igenom elementarläroverk, hade hon nog icke, under den tiden, kunnat lära sig husliga sysslor och, efter åtta månaders hemvaro, då hon troligen behöfde någon hvila efter sin skolkurs, hade hon säkert icke idkat »hemgjord huslighet» så grundligt, att det icke kunde göra henne godt att komma ut och lära, huru huslighet idkades i ett annat hem. Att få lära, mot »fritt vivre» är ju ett billigt sätt emot att betala en 500 à 600 kr. för ett års hushållskurs. Hennes friherrinna tycktes just vara en praktig husmor med förmåga »att göra unga flickor till nyttiga människor», såsom en fru uttryckte sig, då en väninna frågade, hvad hon skulle lära dem, som hon åtagit sig mot »fritt vivre».

Det enda jag finner klandervärdt hos den omtalade unga flickan är, att hon icke stannade året ut hos sin snälla friherrinna. Det hade bestämt gjort henne godt.

Så få vi höra friherrinnan berätta för henne eller låta henne förstå, »att stor sparsamhet och mycket arbete var af nöden för henne, om debet och kredit skulle gå ihop.» Var det då underligt, om båda dottrarna sökte bryta sig bana på egen hand? Kan man verkligen begära, att de skulle stanna i hemmet för att ersätta »Milli och flickan, som arbetar för fritt vivre»? Skulle de gå hemma all sin tid och laga mat och städa och tvätta, iakttagande den största sparsamhet och alltjämt strängt arbetande (för att få pappas och mammans inkomster och utgifter att gå ihop), ända tills deras hår blefve grått och de själva stode där utarbetade och utblottade, sedan deras föräldrar, efter naturens ordning, före dem gått ur tiden? Detta tyckes mig allt för mycket begärdt.

Ingen verklig moder skulle önska en sådan upp-

HYLIN & CoS

FABRIKSAKTIEBOLAG

KONGL. HOFLEVERANTÖR.

UTSTÄLLNINGSTVÅLAR:

VIOL, HYACINTHE, HÉLIOTROPE, SYRÉN M. FL.

THEA-ROS-PARFYM M. FL.

prisbelönta vid 1897 års utställning med GULDMEALJ

Försäljes i våra butiker

8 Regeringsgatan — Vesterlånggatan 16.
A. T. 64 69. A. T. 24 97.

samt hos alla finare parfymandlare i riket.

offring af sina unga döttrar. Läs Topelii sång »Min moder». Den börjar så:

Hvar finns en kärlek, som intill döden
Står oförändrad i alla öden,
Som, lik Guds ängel, oss öfvervakar
Och fordrar intet, men allt försakar?
På denna jorden finns endast en:
En moders kärlek är det allen.

... INA.

PIANISTEN HAROLD BAUERS konsert i Musikiska Akademien var besökt af en rätt talrik publik, som ej sparade på bifallsyttringar efter de olika numren, synnerligast efter konsertgivarvens utförande af Chopins Ballade, Fantaisie och Etude samt efter Liszts utomordentligt svåra och kraftpröfvande Rhapsodie n:r 12.

Det lider intet tvifvel, att hr Bauer som pianist står mycket högt i tekniskt hänseende, men hans föredrag är nyktert och saknar poetisk värme.

Smycken
med briljanter o. pärlor och kulörta stenar, modernaste och största urval till billigaste pris hos
K. ANDERSON,
Hofjuvelerare,
1 Jakobstorg 1.

Märklig romannyket!
PÅ AKTIEBOLAGET SVANBÄCKS FÖRLAG har nyligen utkommit:
Ramona berättelse från Kalifornien
af **Helen Jackson.**
Pris Kr. 3:50.
Denna högst intressanta roman är det första på svenska utgifna arbetet af den i sitt hemland så uppburna författarinnan.
Ur pressen: »Fri från till och med hvarje anstößlig antydan, är »Ramona» en bok, som ypperligt lämpar sig såsom familjeläsning, och hvilken roar och förströer, men äfven odlar och bildar det för ädla intryck mottagliga sinnet. Vi sätta denna roman obetingadt bland de allra förnämsta, som på rätt länge flyttats öfver till vårt språk.»
Helsingborgsposten.

Getå Pensionat.
adr. ÅBY (Östergötland).
Lämpligt för personer, som önska vistas på landet någon tid äfven under höst, vinter och vår.
Naturskönt läge vid sjö (Bråviken), skyddadt mot kalla vindar af Kolmårdens skogshöjder.
Nära stad (Norrköping). En timmes ångbåtsresa eller ungefär samma tids färd pr åkdon till Åby och därifrån pr järnväg.
Bekväma åkdon för utfärder.
Enkel, men bekväm möblering.
Goda sängar. Piano.
Godt bord. Varmbadhus.
Rikstelefon.
Priset för fullständig inackordering är beräknadt till omkring 4 kr. pr dag. Korrespondens under ofvanstående adress.

Prenumerera på prof af
BREDABLICK,
populärt skönliterär tidskrift. Innehåller bl. a. i följd Sveriges Rikes lag med alla senare ärens tillägg och förändringar, jämte formulär för viktigare inlagor, såsom olika stämningar, äktenskapsförord, lösöreköp, bouppteckning, testamente, äfvensom anvisningar för olika svarsmål i såväl kriminella som civila mål. Utarbetad af framstående praktiserande jurister. Hvarje nummer 64 sidor stort oktavformat. Förstklassig utstyrel. Prenumerationspris för Oktoberkvartalet 1899 1 kr. 20 öre. (S. T. A. 66030)

BLUSLIF af siden och ylle hos
K. Forsberg & Co, Nya Operahuset.

Köp alltid radiatorsmör!
Lars Monténs Neutrala Kärntvål till ylletvätt och Oleintvål till linnetvätt användes lämpligast sålunda:
½ kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under omröring 20 à 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen. Vid ylletvätt böra såväl lösningen som sköljvattnet hafva 36 à 38 grader.
Finns hos de flesta specialhandlare samt i mina butiker.
Solfvermedalj i Köpenhamn 1888. Guldmedalj i Stockholm 1897.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 S:t Paulsgatan.

Nestlé's Barnmjöl.
Bästa näringsmedel för barn.
30-årig framgång.
Säljes på alla apotek. Parti-försäljning Instruktionsapoteket Nordstjernan. Prof gratis från HECTOR & Co, Skeppsbron 18, Stockholm.

Köp Helsingborgs Galoscher,
billigare, men i alla afseenden fullt jämförliga med ryska.
(S. T. A. H. 4529)

MED anledning af »Clematis» värdefulla uppsats i Idun för d. 10 febr. »Om farorna vid barns uppfödande med komjölk», få vi härmed som fullt jämförlig med alla förekommande utländska apparater framhålla:
BABY
SVENSK DIFLASKAPPARAT
rekommenderad af professor Medin. Apparaten kostar komplett med 8 flaskor och kokkärl kr. 6:—
Dito utan kokkärl » 3:50
Med hvarje apparat följer »Kortfattade regler för späda barns uppfödande med komjölk» af professor O. Medin.
Apparaten, som redan vunnit särdeles stor spridning äfven i grannländerna, är utom af professor Medin och dr Carl Flensburg i Idun för den 2 mars 1892, förordad af e. o. professor W. Pipping i Helsingfors och dr Chr. Döderlein i Kristiania m. fl.
Säljes i parti hos hr G. Abramson & Co, Stockholm och i minut hos hr Alb. Stille, Ch. O. Werner, Josephsson & Agren, Sandgrens bosättningsmagasin, Kuntze & Co, Numa Peterson, Akerholmska bosättningsmagasinet samt alla apotek i Stockholm.
I Göteborg i Ch. O. Werners filial. Dessutom å de fiesta apotek i riket.

**Siden- och Ylle-
Klädningsstyger**
af säsongens alla nyheter i stort urval till låga, bestämda priser.
OBS.! Nyheter inkomma dagligen.
OBS.! Profver franko på begäran.
K. M. LUNDBERG.

Husmodrar!
Spara
är lösen för hvarje husmoder med en begränsad hushållsplanering!
Huru göra en verkligt stor besparing? Jo, använd den i Edra hushåll Pellerins Margarin, Göteborg, som är *bäst, drygast och billigast!*

E. ANDERSSON, Bjärstad, Kuddby, utlämnar mönster och prov till för hösten moderna hemväfda tyger till kappor och klädningar. Mattor, gardiner, dukar, fäcken, paradhanddukar m. m. (842)

Just nu

är rätta tiden att sända ull och stickyle till **Sahlströmska Fabriken**, Jönköping (i sitt fack Sveriges äldsta & största fabrik) för beredning af hel- och halfyllevaror — flere hundra olika slag och mönster.
Garanti: Ovanlig styrka och hållbarhet, färgäkthet, arsenikfrihet, prisbillighet. Verkligt förstklassigt fabrikat.
OBS! Kommissionärer på alla större platser. Upplysningar gratis på begäran.

I ett godt hem,

beläget vid foten af Omberg med dagliga järnvägs- och ångbåtskom., kunna unga flickor erhålla grundlig undervisning i allt, som hör till skötandet af ett väl ordnat hushåll samt i alla finare och enklare handarbeten och konstväfning. De bästa refer. kunna erhållas. Kursen börjar 1 febr. och slutar 1 maj. Närm. underrätt. af Fru Eda Rhenström, Alvastra. Pris 70 kr. pr mån.

HÖGSTA UTMÄRKELSEN vid Stockholmstämningen 1897 erhöi **F. Paulis** *Elekta Eau de Cologne* för den oöfverträdf. adt friska och fina vällukt. (S. T. A. 66018)

Nu

äro mina nya provver för året af Jul- och Nyårskort utkomna. Fortfarande sökas driftiga agenter på alla platser inom landet för att mot hög provision upptaga order å korten. Profkolektionen, innehållande nya mönster, expedieras *franko* då 5 tiöres frimärken insändas. Adr. JOSEF SJÖBERG, Tranås. (G. 91034)

REFORMLIF

sys omsorgsfullt af **MARIA KJELLBORG** (elev af Fru Hilma Jonson), *Narvavägen* 24, ö. g. 3 tr.

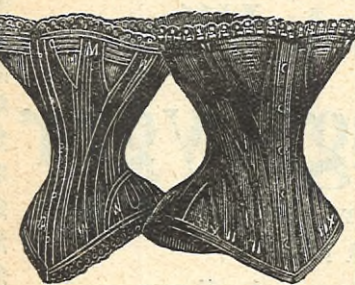
H. G. Söderbergs
Import-Aktiebolag.

Antracit
Stenkol
Gokes
Äkta Marie-Briquetter.

Kontor: Slussplan 63 A.
(Räntmästarehuset)
Allm. Tel. 25 82 & 4 51.
Riks- 575.

DEN SKÖNASTE
PRYDNADEN

är Vackert Hår. Därför så värda det väl och använd, på föreskrifvet sätt, **Ziwertz** *Extrait Vegetal*, som försäljes i Stockholm hos Herr C. F. Dufva, Herr Emil Nordström, Fru Elin Edlund samt i Jönköping-Magasinet och i Göteborg hos Kongl. Hofleverantör **J. A. Ziwertz**. (Nord. A. B. 6452)

Snörlifvet La Gracieuse.

Detta så mycket ömtyckta och för äldre, korpulenta personer rekommenderade snörlif, som förut endast har funnits hos **Henric Labatt**, finnes nu i stort lager hos undertecknad. Snörlifvet tillsändes, om lifvidden upp gifves.

Amanda Smedberg,
29 Drottninggatan 29.

Züricher-Sidentyger

till fabrikspriser franko och tullfritt
från 50 öre pr meter till kr. 20.

Meddelande.

Har härmed äran meddela ärade kunder och gynnare, att jag jämte min **Bageri-affär i huset Nr 50 Nybrogatan** äfven därstädes öppnat förstklassigt

Konditori.

Beställningar mottagas tacksamt å alla sorters **Tårtor, Glacer, Puddingar, Mareng-Suisse, Krokoner** och **Konfektyrer** m. m.

Allm. Tel. 6639.
Riks-Tel. 1660.

Vördsammast
Axel Ehrngren,
Bageri & Konditori,
50 Nybrogatan 50.
Filial: Linnégatan 48. Allm. Tel. 4249.

Olaus Olssons Kolimport-A.-B.
Stockholm.
1:ma ANTHRACIT.
Hushållskol. Cokes. Marie-Briketter.

Via postlinien **SASSNITZ-TRELLEBORG**
förmedlas den snabbaste förbindelsen till kontinenten medelst de stora, elegant och bekvämt inredda *hjulångarne Svea* och *Germania* samt propellerångarne *Rex* och *Imperator*. OBS! Endast en tullbehandling! Vidare genom von Essen & Frick, Malmö, Kontinentkontoret, Trelleborg, och *Stockholms Resebureau*, Stockholm, genom hvilken senare biljetter för resor öfver hela världen tillhandahållas Svenska rundresobiljetter utlämnas genast utan tillägg af provision.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.
Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm
rekommenderar sina tillverkningar af:
Lager-Öl, Lagerdricka
Pilsner-Öl, Iskällare-Dricka
samt såsom specialitet:
Pilsner-Dricka
Allm. telef. 36 56. Rikstel 18.

Oöfverträffad till frambringande af en vacker hud
KALODERMA
• KALODERMA-GELÉE • KALODERMA-TVÅL •
F. WOLFF & SOHN, KARLSRUHE.
Erhålles å Apoteken samt 1:sta klassens Parfyeri- o. Frisér-Affärer.

BRANDER & Co,
Stockholm, Paris,
London.
Herr- o. Damskrädderi
Sturegatan 24.
Allm. Telefon 88 28.

Prenumerera på **KAMRATEN!**

Bolinders Gaskök
ekonomiska — hållbara — billiga.

Rekvirera provver af våra nyheter i svarta, hvita & kulörta sidentyger. Gediget ural till **sal-, sällsaps- och promenadtaoletter.**
Sändas direkt till privatpersoner meter- & styckevis.
E. Spinner & Cie,
Zürich, Schweiz
förr J. Zürrers Sidenfabrik, äldsta Siden-etablissemnetet i Zürich, grundlagt 1825.

Prenumerera genast å **Praktisk Läkarebok för svenska hem**, utarbetad af **Provinsialläkaren E. Mitander**. Det utförligaste, mest gedigna arbete i denna genre, som hittills på svenskt språk utkommit. Bör ej saknas i något hem. Prenumeration kan ske å alla Sveriges postkontor, äfvensom i hvarje bokhandel. 15 häften — däraf 10 redan färdiga — utkomma i år. Postprenumerationspris endast *tre kronor* + 30 öres postarvode. I bokhandeln 25 öre häftet. Kommissionärer antagas. Profhäfte gratis efter rekvisition till **Praktisk Läkareboks exp., Klarabergsgatan 39, Stockholm N.**

Världens bästa Zittra, lättlärd inom 1 timme.

Otto Hillman, Göteborg.

Örebro Kex
Bäst! * Billigast!
Säljes hos herrar **Specerl-, Dellkatess- och Kaffehandlande.**

LEDIGA PLATSER

PÅ **GODS** i Östergötland önskas till nyåret undervisningsvan lärarinna. Norra Inackorderingsbyrå, Mäster-Samuelsg. 62, Stockholm. (840)

EN **BARNFRÖKEN**, helst tyska och något kunnig i musik, 24-27 år, samt villig att hjälpa i inomhus förefallande göromål sökes för 3 större barn. Svar till **M.**, Pappershandeln Drottninggatan 9. (845)

Härmed kungöres befattningen som **Epidemisjuksköterska**

för **Jösse** och **Gillberga** härader i Vermlands län till ansökan ledig.

För befattningens erhållande fordras att hafva fyllt 22 år, hafva god fräjd, vara frisk och hafva tillräckliga kroppskrafter samt hafva tjänstgjort minst 6 månader på större sjukhus och minst 1 månad på större epidemisjukhus. Aflöning 500 kronor för år med tillägg af 25 öre för hvarje tjänstgöringsdag samt fria förrättningsresor. Ansökan jämte intyg böra före den 1 december insändas till

Prov.-läkaren H. Walldow,
(S. T. A. 75823) *Arvika.*

Befattningen som **Epidemisjuksköterska**

för **Carlstads, Kils, Grums** och **Wäse** härader i Vermlands län kungöres härmed ledig.

Sökanden bör hafva fyllt 22 år, hafva god fräjd, vara frisk och äga tillräckliga kroppskrafter samt hafva tjänstgjort minst 6 månader å större sjukhus och minst 1 månad å större epidemisjukhus. Aflöning 500 kronor för år jämte 25 öre för hvarje tjänstgöringsdag samt fria tjänstresor. Ansökan med intyg insändes före den 1 nästk. december till

Provinsialläkaren i Carlstad.
(S. T. A. 65900)

HUSFÖRESTÄNDARINNA, fullt kompetent att handhafva ett landthushåll beläget flere mil från järnväg, sökes snarast. Den sökande skall hafva uppsikt öfver ladugård och bör kunna sköta trädgård, bör vara god kokerska och hushållerska, van vid största ordning, hafva ett godt lynne och innehafva bildning.
Observera att det ej är fråga om »världinneplats», utan om en husföreständarinna i ordets egentliga mening. På den sökande ställes stora fordringar, hvadan ingen inkompetent göre mig omak. Svar härå med uppgift på löneanspråk torde genast sändas under adress: »32-66-99», *Finniskoga-Höjles.* (740)

Directrise för Stråhattfabrik
sökes genast till **Helsingfors**, med lön 125 kronor i månaden att börja med, samt fri resa. Den sökande bör vara fullt kompetent att sköta såväl **Stråömnad** som kantning etc. af **Damfilhattar**, och bör sökan den noga gifva uppgift om tidigare innehafda platser, ålder etc. och sända dessa under märket **»Helsingfors»** till **S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.** (G. 91139)

En skicklig sömmerska, van att prova, kan få förmånlig plats å större syateljé. Svar märkt **»Skicklig»**, torde jämte fotografi med snaraste insändas till **S. Gumælii Annonsbyrå.**

VÄRDINNEPLATS i ett litet artistiskt hem i större landsortsstad erbjödes en ung, i varm hjärtad kvinna, som med *afgjord* begåfning och sinne för bildande konst förenar verksamhetslust, pliktänksla och godt lynne. Svar med porträtt till **»Ensam»**, under adress **S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.** (G. 91227)

PLATSSÖKANDE.

SJULSKÖTERSKA, som genomgått Sabatsberg, önskar arbete på längre tid. Svar märkt **»Z. 99»**, Iduns kontor. (841)

PLATS
önskas efter jul under 3 å 4 månader i familj för undervisning åt flickor i teckning, målning och dekorativa arbeten. Något arvode önskas. Svar till **»B. L.»**, poste restante Kristianstad. (844)

EN VILLIG, duglig, anspråkslös, bildad 25-årig flicka önskar plats i god familj. Ordentlig och pliktrogen. Kunnig i matlagning och alla inom hus föref. göromål. Lön önskas. Svar till **»L. M.»**, Landskrona p. r. (846)

21-ÅRIG, förlöfvad norrländska önskar mot fritt vivre komma i bildad familj för att under god husmoders ledning deltaga och på samma gång lära sig inom ett hem förefallande göromål, isynnerhet matlagning. Svar till **»God hjälp»**, Piteå p. r. (848)

BILDAD FLICKA, kunnig i matlagning, bakning, sömnad, handarbeten m. m. önskar plats. Ordentlig, hurtig. Svar till **»Idog»**, Iduns exp. f. v. b. (841)

EN UNG, anspråkslös flicka önskar plats för att gå frun tillhanda. Kunnig i klädsömnad, handarbeten. Svar emotes tack samt till **»E-n»**, Iduns exp. (847)

UNG FLICKA önskar att i medio af januari som hjälp i hushåll på landet, helst stor egendom, lära sig hushåll mot fritt vivre eller möjligen någon betalning. Kunnig i glansstrykning samt något litet i matlagning och klädsömnad. Svar inom 8-14 dagar. Ref. önskas. **»Irma»**, Sköfde.

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar nu i nov. plats i Göteborg eller dess närhet att gå frun tillh. Har genomgått Handarb. Vänne! samt äger någon vana uti matlagning. Önsk. anses som familjemedlem. Svar med angifvande af referenser emotes tack samt under adr. **»A. S.»**, Söderhamn p. r. (843)

EN 20-ÅRIG FLICKA, kunnig i matl., önskar plats nu genast eller till våren i bättre familj att gå frun tillh. På lön fästes mindre afseende. Svar afvakts under adr. **Bergslagens Tidnings Filialkontor, Kopparberg.** (849)

PLATS Å KONTOR
utan lön, önskas af 17 års flicka med god handstil och som genomgått **Smedmans handelsinstitut**. Svar **»Hilding»**, Lillhärad & Dingtuna p. r. (G. 91431)

EN UNG FLICKA, kunnig i matlagning & bokföring, önskar mot fritt vivre plats att gå frun tillhanda. Är villig betala något. Svar märkt **»H. H.»**, p. r. **Ramlösa Brunn.** (G. A. M. 53568)

EN UNG SJUKSKÖTERSKA, med 3-årig praktik, önskar plats som sköterska för någon sjuk, är kunnig i massage och sjukgymnastik. Goda rekommendationer finnas. Svar till **»Sjuksköterska»**, Arboga. (838)

INACKORDERING i bildad familj (helst i Södermanland) önskas af en ung flicka. Svar med billigaste prisuppgift under adr. **»A. B. 99»**, Iduns expedition. (852)

DAME FRANÇAISE, protestante, diplomée, recevraît deux jeunes filles comme pensionnaires: meilleures references. Adresse: **Mademoiselle de Breyne, Avenue Lemaire, Malo les-Bains, Nord-France.**